

ρεϊ να βλαστήση. Φανερώνεται λοιπόν με το φόρεμα της Τέχνης ένα τέρας μαστορεμένο από τους ανθρώπους της πέννας, που νομίζουν ότι δεν πρέπει να αφήσουν ανεκμετάλλευτο και το δρόμο της φιλολογίας, που ένας λαός πάντα τονε λαχταράει, σε οποια πνευματική κατάσταση κι' ε βρίσκεται.

Μια ήθικη γενική και μία τρανή Δικαιοσύνη χρειάζεται να φυσηθή στη χώρα μας από παντού και σε όλα. Τότε, υπάρχει ελπίδα να ξεκαθαριστούν τα τόσα άξεκαθάριστα, να ισοροπηθούν όλα τα πάντα, να δοθῆ ἡ κατάλληλη θέση στον καθένα, ἡ κοινωνία να μορφωθῆ και να αναμορφωθῆ, και ἡ Τέχνη να μείνῃ ξεχωριστή κι' ὀλομόναχη για να ἀκολουθήσῃ τὸ δρόμο της τὸ μεγάλο πού ἡ Φύση της ἔχει προορίσει.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΝΕΙΑΔΑ

(ΒΙΒΛΙΟ Β')

Σωπαίνουνοι ὄλοι' ἀπάνω του κερφόνουε τὰ μάτια
Κι ὁ ἦρωας ἔτσι ἀπ' τὸ ψηλὸ θρονὸ του ἀρχίζει Αἰνεΐας :
« Πικρὴ σὰ χεῖλῃ ἔπ' τὴν καρδίᾳ νὰ ξαναφέρω θλίψη,
Βασίλισσα προστάξῃς με, διηγώνας πῶς τῶν Τρώων
Οἱ Δαναοὶ ἐσκορπίσανε τὴ δύναμῃ τὴν τόση
Καὶ τὸ Βασίλειο τὸ ἄμοιρο, που κλαίει ἡ ψυχὴ νάκουει...
Κ' εἶμαι ἕνας που εἶδε κ' ἔπαθε τοῦ πόλεμου ἀπ' τοῦ
[πρώτου] »

Ποῖός Μυρμηθῶνας, Δόλοπος, ἡ τοῦ σκληροῦ Ὀδυσσεΐα
Στρατιωτῆς δὲ θὰ ἐδάκρυζε στὴν ἀνιστόρησῃ μου ;
Μὰ τῶρα ἡ Νύχτα ἡ νοτερή, που ἀπ' τὸν αἰθέρα πέφτει,
Καὶ τὰ στρατὰ βασιλεύοντας, μὰς λέν νὰ κοιμηθοῦμε·
Μ' ἂν τόση εἶναι ἡ λαχτάρα σου τὰ πάθη μας νὰ μάθεις
Καὶ, σύντομα ἔτσι, τις στιγμῆς τις ὑστερες τῆς Τροίας
Νάκουσεις, ἂν καὶ φρίσσουε τὰ φύλλα τῆς καρδίας μου
Τοῦ νοῦ μου ἀναθυμώμενου τις τόσες σφαιρὲς μας
Καὶ νάποφύγει ἀποκητῆται τὸν πόνο τους.—Θάρσισο :

Τῶν Δαναῶνε οἱ ἀρχηγοί, συντριμμια τοῦ πολέμου
Κι' ἀποδιωγμένοι τῶν Μοιρῶν, χρόνια καὶ χρόνια τότῃ,
Τετράφηλο ἄλογο βουδὸν σκαρῶνον μ' ἐλατῆνια
Πλευρά, βοηθῶ τους ἔχοντας ἀσύγκριτη τὴν τέχνη
Τῆς Ἀθηνᾶς. Τοῦ γυρισμοῦ τὸ ψευτοκράζου τᾶμα·
Μὰ ἐνῶ ἔτσι τὸ παντελαλᾶν, τὸ ἀφρόγχα κληρόνου
Τῶν ἀντρεωμένων τους : κρυφὰ σὰ σκοτεινὰ πλευρὰ του
Τοὺς κλείνου, καὶ τὰ σωθικὰ τὰ τρίαθα κι' ὡς μέσα
Μ' ἀρμυτωμένο ἕνα στρατὸ τὰ σπλάχνα του γιομίζου...

Κοίταται ἀντίκρυ ἡ Τένεδο, πλούσιο νησί ἀκουσμένο
Τοῦ Πριάμου ἔσο ὀρθόστασε στις δόξες της ἡ χώρα—

Τώρα ἀνεμόδαρτο ἄχαρο λιμάνι, φόβος μόνο
Τῶν καραβιῶνε ὁ κέρφος του—σ' ἔρμο ἀπρογιάλι ἐτούτου
Κρυμμένοι σὺν ἀράξανε, ρευγάτους τοὺς θερροῦμε
Γιὰ τὴ Μυκῆνα δλάρμενου, καὶ ἀμέσως, λυτρωμένη
Τῆς θλίψης τῆς πολύχρονης, ἀνοίγει ἡ Τροία τις πόρτες
Καὶ μὲ λαχτάρα τρέχουσε νὰ ἰδοῦμε ἄδειο τὸν κάμπο
Τὸ δωρικὸ καὶ τὸ γιάλο πέρ' ἀφημέν' ὡς πέρα :
Ἐδῶ Δωλώπωνε ὁ στρατός, πικρὸς ἐκεῖ ὁ Ἀχιλλεΐας
Στημένους εἶχε τις σκηνές· ἐκεῖ τῶν καραβιῶνε
Τὸ μέρος· ἐσυνεθίζαν ἐδῶ ἀνοιχτὰ νὰ ρίχνου...
Τὸ μαῦρο τᾶμα· ἄλλοι θωροῦν τῆς Ἀθηνᾶς Παρθένας
Μὲ στόμα ὀρθάνοιχτο· ἄλλοι τους θαυμάζουε τόσο ἂν ἔτι
Στὸ κάστρο νὰν τὸ μπᾶσουε πρώτος τοὺς λείει ὁ Θυμοῖτης
καὶ στήσουε στὴν Ἀκρόπολη, εἶτε ἀπ' ὀρμηθῆναι Δόλου,
Ἡ τί ἔτσι γιατί τῶσθελεν τῆς Τροίας οἱ Μοῖρες· ὅμως
Ἡ Κᾶπης κ' οἱ πὲρ φρόνιμοι στὸ πῆλαγο ἡ νὰ ρίξου
Τοὺς δόλους καὶ τὰ πλανερὰ τὰ δῶρα τῶν Ἑλλήνων
Τοὺς λένε, ἡ σάχητῃ τὸ ἄλογο στις φλόγες νὰν τὸ κάψου
Ἡ στῆς κοιλίας τὰ τρίαθα, τρυπώντας το, νὰ ψάξου...

Μὰ σ' ἐκατὸ ἐνῶ ἔχωριζε τὸ ἀθέταιο πλῆθος γνῶμες
Πρώτος ἀπ' ὄλους ἀξάρνα μὲ ἄμετρο ἀσκέρι τρέχει
Θυμοῦπαρτος ἀπ' τὴν κορφή τοῦ ἀκρόκαστρου καὶ κράζει
Μακρυὰς ὁ Λαοκόνας : «—Δύστυχοι ὁ νοῦς σας ποῦναι,
Θαρρεῖτε οἱ ὄχτροι πῶς ἔφυγαν ; Ἡ, λῆτε, τῶν Ἑλλήνων
Ὅποιο τους δῶρο εἶναι ἄδολο ; Δὲ μάθατε οὔτε λίγο
Τὸν Ὀδυσσεῖα ;... Ἡ κρύβουνατε στὸ ζῦλο μέσα ἐκεῖνο
Βαθῆσ' οἱ Ἀγαίῳ, ἡ τὰ κάστρα μας νὰ ρίξει ἡ μηχανὴ τους
Ἐποῦτῃ ἐγίναι, ἀπάνω τῆς χώρας μας στημένη
Νὰ βλέπει ὡς μὲσ' στὰ σπίτια μας, ἡ κάποιο δόλο κρύβει...
Τέλος φοβοῦμαι πιότερο τοὺς Δαναοὺς μὲ δῶρα ! »
Ἐἶπε καὶ μ' ὀλοδύναμο τὸ χέρι ἕνα κοντάρι
Τετράμακρο ἴσια στὸ κλειρὸ καὶ στὴν κρηματωτῃ του
Κοιλίᾳ τὸ ρίχνει· τρέμοντας τοῦ ἐστάθη καὶ τρανάζει
Μέσῃ του ἡ δέση κ' οἱ βυθοὶ του ἀπ' τὸν ἀγὸ μουγκρίζου...
Κ' ἐνάντια ἂν τὰ μαντέματα, κ' ὁ νοῦς μας ἂν δὲν εἶταν
Τόσο τυφλός, θὲ νάπερτε τὸ ἄπτάλι, τὸν κρυφῶνα
Τῶν Ἀργεῖτων νάσκιζε, κὶ ὀλόρθῃ ὡς ; τότῃ, ὡ Τροία,
Κι' ὡ Ἀκρόπολη περήφανῃ τοῦ Πριάμου, θὰ ἐστεκέσου !

Μὰ τότε, νὰ, κάποιοι βοσκοὶ Ἀρβᾶνοι, ἐλακλασμένα
Φωνάζοντας, στὸ Βασίλειᾳ χειροδῆμένο σῶνον
Κάποιους νῶ, μονάχους του που ἐπήγε ἀγνώριτους τους
Καὶ παραδῶθη δουερά, μ' ἕνα σκοπὸ μονάχα :
Νάνοῖξῃ ἡ Τροία στοὺς Ἀγαίους, μὲ θάρρος τὴν καρδίᾳ του
Κι' ἀρεθῆ ἀπόφαση : ἡ νεκρὸς ἡ νὰν τους ξεγελάτῃ·
Παντοῦθε τρέχει ἡ Τρωαδικῃ, κυκλόνοντάς του, νίκτη
Μὲ μὴ λαχτάρα γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ σκλίθο ἀναγελώντας...
Τῶρ' ἀκού τι ἐκατάφεραν σ' ἑμᾶς, κ' ἔτσι ὄλους νοῖωσε
Τοὺς Ἑλλήνες μόνο ἀπ' ἐνὸς τὴν πονηριὰ δικῶ τους :
Καθὼς ἐστάθη τρέμοντας, ξεραμάτωτος, καὶ ἐθῶρε
Τόσο ἕνα πλῆθος, γύρω τους ρίχνει τὰ μάτια κ' εἶπε
Στοὺς Τρώες : «—Ἀχ, τώρα σὲ ποιά γῆ, σὲ ἡπέλαο πο δ
[νὰ φύγω ;
Καὶ τί ἄλλο νὰ μου ἀπέμεινε τοῦ δύστυχου, που μῆτε

Τόπος γιὰ μένα νὰ σωθῶ δὲν εἶναι στοὺς δικούς μου,
Κι' οἱ Τρώες ζῆτανε ἀλύπητοι νὰ μ' αἵματσκυλῆσου ; »
Τοῦ ἀπολιτισμένου οἱ στεναγμοὶ τὰ πάθος τόσο ἀλλάζουε,
Που ἡ ὀρμητῃ μας πισσοδῶρισε, καὶ τὸν γλυκορωτοῦμε :
Ποῦθε κρατεῖ καὶ τ' ἔρθ' ἑμᾶς νὰ εἰπεῖ καὶ που εἰσάστῃ
Σκλάβος νὰ πέσει ὀμόνος του... Τὸ φόβο ρίχνει τέλος
Ἐκεῖνος κ' ἔτσι ἀρχίνοσε : «—Τὴν πᾶσ' ἀλήθεια ἐσὲνα
Θὰ μολογῶσῃ Βασίλιᾳ, κ' ἂς πάθω ὅ,τι κ' ἂν πάθω !
Μῆτε πῶς εἶμαι ἰερνηθῶ τοῦ Ἀργουε βλαστὸς καὶ μῆτε
Μοῖρ' ἀκαρδῆ τὸ Σίνωνα δύστυχο ἂν ἔχει πλάσει
Μάταιο καὶ ψεῦτῃ ζῶμας ποῖς θὰ πλάσει : Τοῦ Βυλειδῆ
Τὸ δοξαμένο τ' ὄνομα, τοῦ γιοῦ τοῦ Παλαμῆδη,
Ἐθάρρε ἡ Φῆμη, οἱ πελασγοὶ που αἰσῆρα ἐσκοφαντῆσαν
Προδότη κ' ἐπαρῆσαν ἀθῶο, ζητώντας νὰ ἐμποδίσει
Τὸν πόλεμο, καὶ που θηροῦν, τὸν Ἡλίο στερημένο.
Τοῦ κάκου τότῃ μ' ἔστειλε ὁ φτωχός μου ἐδῶ ὁ πατέρας
Ἀπ' τοῦ πολέμου τὴν ἀρχῇ μ' ἐκείνον, συγγενῇ μας
Στενὸ, νὰν του εἶμαι ἀχώριστος· καὶ ἐνόσω εἶχε τὸ σῆπτρο
Καὶ ἀκέρειες ὄλες τις τιμές, καὶ ἐγὼ σιμά του κάποια
Τιμῇ εἶχα κ' ὄνομα· μὰ τοῦ Ὀδυσσεῖα ὁ τόσος φρόνος
Τοῦ δουεροῦ, (ἄγνωστα δὲ λέω), καθὼς ἀπ' τὸν ἀπᾶνου
Κόσμο τὸν ἔρριξε στὸν Ἄδῃ, ἐζῶσα πιά στῆς θλίψης
Τῆς μαῦρης μου τῆ σκοτεινῆς, σαράκι τρώγοντας μου
Κρυφὸ, ὁ ἄδικος ὁ θάνατος τοῦ ἀθῶου ἀχώριστοῦ μου...
Καὶ, ἀλλόφρενος, δὲ σώπαινα, παρὰ, ὅπου ἐτόχηνέ μου,
Τὸ φρόνο του ὀρμηζόμενος νὰ ἐγδοκῆθῃ μονάχους,
Ἄν κάποια ἡμέρα νικητῆς γυρίσω τὴν πατρίδα.
Καὶ γύρωθι μου ἐτήκοναν τὰ λόγια μου ἄγριο μῖσος...

Στίχοι.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΡΙΑΔΙΤΗΣ

Ἡ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ*

§ 2.

Κοινωνιστικὰ χαράματα στὴν Ἑλλάδα

«Στῆς στίχες τοῦ «Νουμά» δῶ καὶ δὺο τρεῖς
μῆνες ἔνοιξε πλατικὴ συζήτηση γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ
ζήτημα. Σοσιαλιστικὰς δικῶ μας, ὁ Γ. Σκληρὸς,
ὁ Πέτρος Βασιλικός, ὁ Ζαβιτζάνης, Δελμούζος (Ντέ-
λος) καὶ ὁ Γιαννιός, ζώντες στὴν Εὐρώπη καὶ μελε-
τώντας ἀπὸ σιμά τὴ μεγάλη σοσιαλιστικὴ κίνηση,
ὄχι μονάχῃ στὰ βιβλία μὰ καὶ στὴ ζωῇ, μὰς φω-
νάσανε πῶς δὲν οἱ ἀκαμφορτικοὶ καὶ στὴ γλώσσα
καὶ στις ἰδέες πρέπει νὰ γίνουμε σοσιαλιστὰδες γιὰ
νὰ μπορέσουμε νὰ χτυπήσουε ἀποτελεσματικὰ τὴ
ρουτίνα. Ἄλλοι δικῶ μας, φωτισμένα μυαλὰ κ' »

*) Κοίταξῃ ἀρ. 317 τοῦ «Νουμά».

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

Ο ΓΗΤΑΥΡΟΣ*

ΑΝΝΟΥΛΑ. Δὲν ξέρω. Ἐβῶ μονάχα πῶς εἶναι
ἀληθινὸ αὐτὸ που θὰ σὰς πῶ.

ΓΙΑΓΙΑ. Τί λοιπόν ;

ΑΝΝΟΥΛΑ (μοντοστῆκεται λίγο, ὕστερα σὺν ξα-
φνικῃ). Νά, ὁ πατέρας εἶναι κακός, εἶναι κακός.

ΓΙΑΓΙΑ. Μπὰ παιδάκι μου καλὸ νὰ σοῦρθῃ, τί
εἶν' αὐτὰ που λῆς γιὰ τὸν πατέρα σου !

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ναι, εἶναι κακός, εἶναι κακός.

Μπροστὰ του αἰσθάνουμῃ τὸν ἑαυτὸ μου τιποτένιο,
ἐκείνη ἡ ματιὰ του, ὅταν μὲ βλέπῃ τόσο ἄγρια τις
στιγμῆς που τοῦ μιλῶ μὲ κᾶνει νὰ χάνω τὰ λόγια

*) Ἡ ἀρχῇ του στὸν ἀριθ. 321.

μου. Ἐγὼ, γιὰ μὲ, τὸ ξέρεις, τότες φορὲς σοῦ
τόχω πεί, θέλω νὰ εἶμαι λεύτερη, πάντα λεύτερη
Νὰ παίζω, νὰ τραγουδῶ, νὰ λέω τὰ λόγια μου
πάντα ἀνοιχτὰ. Μὰ ὁ πατέρας εἶναι ἐδῶ, μὴ πῆση
φοβερῇ, μὴ ἐξουσία, ἕνα μάτι που μοῦ κόβει τὴ
χαρὰ, που μοῦ στερεῖ τὴ ζωῇ, τὸν ἄερα, που μοῦ
φέρνει τὴ μελαχολία.

ΓΙΑΓΙΑ. Μὰ δὲν ξέρεις, Ἀνούλα, δὲν κατα-
λαβαίνεις πῶς παιχνίδια τρελλὰ καὶ πολλές φωνές
δὲν ταιριάζουε σήμερᾳ στὸ σπίτι μας ; Αὐτὸ θὰ
πῆ πῶς δὲν ἔχεις αἰστανθῆ μὲ τὰ σωστὰ σου τὸ
κακὸ που βρῆκε τὸ σπίτι μας μὲ τὸ θάνατο τῆς
καημένης σου τῆς μανουλάς.

ΑΝΝΟΥΛΑ (σὰ μετανοημένη). Ἀλήθεια, γιὰ
γιὰ μὲ, ἔχετε δίκιο. Δὲν ἔπρεπε νὰ παίζω, δὲν
ἔπρεπε νὰ χαίρουμαι. Εἶμαι μὴ ἀνήτη Δὲν τὸ
εἶχα συλλογιστῆ αὐτό... Μοῦ φαίνεται πάντα πῶς
εἶμαι ἀκόμα πῆς καλόγριες, που ὄλη μέρα ἄλλο τί-
ποτα δὲν ἔκανα ἀπὸ παιχνίδι. Ἐκεῖ, γιὰ γιὰ μὲ,
εἶχα ξεχάσει πιά ὀλότελα τὸ σπίτι μας Δὲ συλλο-
γίζουμῃ τίποτα, τίποτα. Τώρα ἔρχουνατι πολλές
ὄρες που ξεχάνω πῶς ἔχουμε πένθος, που λημονῶ
ὀλότελα πῶς εἶχα μὴ τόσο καλὴ μητερούλα, καθὼς
μοῦ λῆτε, που τὴν ἔχασα.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἄ ! αὐτὸ εἶναι κακὸ. Πρέπει πάντα
νὰ θυμάται τὴ μητέρα σου καὶ νὰ λατρεύῃ τὴ
μνήμη της. Γιὰ ὄλη σου τὴ ζωῇ πρέπει νὰ τὴ θυ-
μάσαι. (Ἀναστενάξει).

ΑΝΝΟΥΛΑ. Ἐγὼ καλὰ καλὰ δὲν τὴν εἶχα γνωρί-
σει ; Μονάχα, θυμάμαι ἐκεῖνο τὸ βράδυ, που στεί-
λατε καὶ μὲ πήρατε ξεφνικὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖο
καὶ μοῦ ἀναγγεῖλατε πῶς ἡ μητέρα μου εἶτανε
ἄρρωστη βαρειά. Μὲ φέρατε ἐδῶ καὶ τὴ βράχα πε-
θαμένη. Τότες ἀληθινὰ αἰστανθῆκα μὴ μεγάλη
λύπη, γιατί νόμιζα πῶς θὰ γύριζα πάλι στις κα-
λόγριες καὶ ἤξερα πῶς θὰ μοῦ ἔβαναν ὄλο μαῦρα,
καὶ θὰ μὲ φωνάζανε πιά ὀρρανή. Καὶ μοῦ εἶναι
τόσο κακὸ, τόσο ἀντιπαθητικὸ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὀρ-
ρανή.

ΓΙΑΓΙΑ. Ἀχ ! αὐτὴ πάντα σὲ ἤθελε κοντὰ
της. Καὶ τότες φορὲς ἔλεγε τοῦ πατέρα σου νὰ σὲ
βγάλλῃ πιά ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

ΑΝΝΟΥΛΑ. Κι' αὐτὸς, καταλαβαίνω, δὲν
ἤθελε. Ὑστερᾳ μὲ λῆτε γιατί λέω πῶς εἶναι κα-
κός... Ἀχ ! ὁ πατέρας μὲ φαίνεται πῶς εἶναι ἕνας
ἄνθρωπος καμωμένος γιὰ νὰ βασανίξῃ κόσμο. (Ἀλ-
λάζει τόνο). Ἐτσι θὰ ἔκανε βέβαια καὶ τὸ Σταῦρο,